

BAZOFIL AKTIVÁCIÓN ALAPULÓ MÓDSZEREK ALKALMAZÁSAI AZ ALLERGIA DIAGNOSZTIKÁBAN

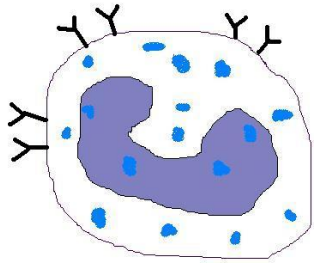
Dr. Gyimesi Edit

Debreceni Egyetem, Klinikai Központ, Laboratóriumi Medicina Intézet

XVIII. Laboratóriumi Szakmai Továbbképző Tanfolyam

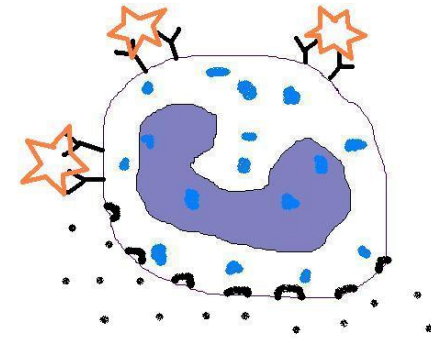
2015 április 22.

BAZOFIL SEJTEK AKTIVÁCIÓJA

IgE receptor közvetített:
allergén, autoantitestek
(„1000 bridges”)

Aktiváció

Sejtfelszíni
molekulák

Szignál
események

Perfériás fehérvérsejtek < 0.5
% -a
IgE receptor
granulumok

v. IgE receptor független
(endogén anyagok:
pl.komplement
Exogén
pl.bakteriális peptidek,
drogok

**Degranuláció,
szekréció:**
hisztamin
proteoglikánok (
heparin)stb.
proteolitikus
enzimek
leukotriének,
interleukinok (IL-4)

Egyéb

FUNKCIÓ:

Gyulladásos reakciók
effektor sejtje
Allergiás folyamatok
Parazitás fertőzések
T sejtek szabályozása
Másodlagos immunválasz
méretének szabályozása
Antigén prezentálás

A klasszikus allergia diagnózis hátrányai

- A klinikai diagnózis megbízhatatlan lehet
- Bizonyos esetekben a bőrteszt adverz reakciókat okozhat és egyes bőrbetegségben szenvedőknél nem végezhető el
- Az IgE szint nem mindig korrelál az allergiás reakció súlyosságával, és egyeseknél, akik „kinőtték” az allergiát, pozitív IgE lehet évekkel később
- Ezekben az esetekben, továbbá a funkcionális allergén epitópok megértésében **hasznos lehet egy funkcionális *in vitro* módszer**

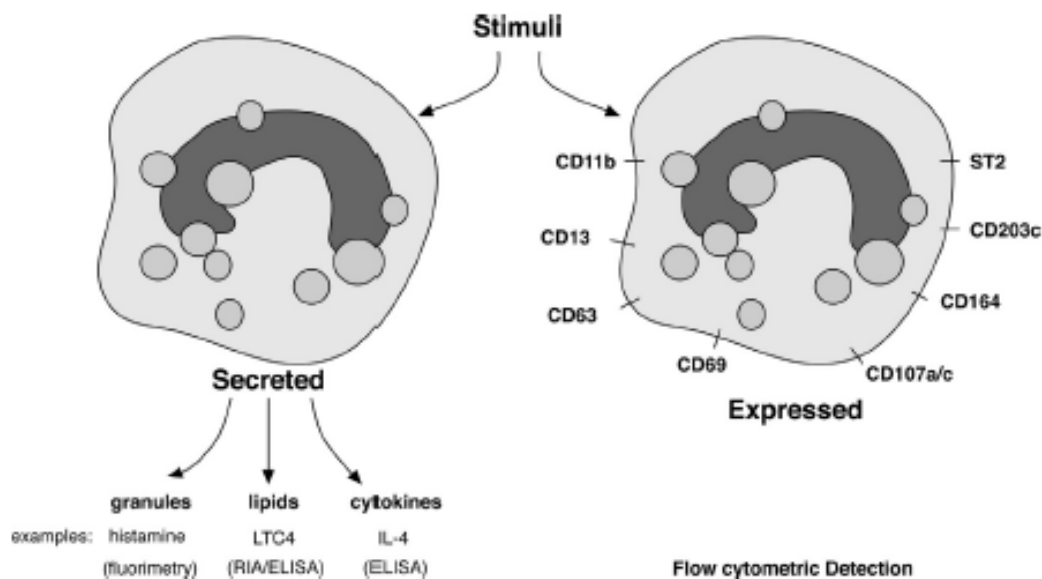
BAZOFIL AKTIVÁCIÓS TESZTEK

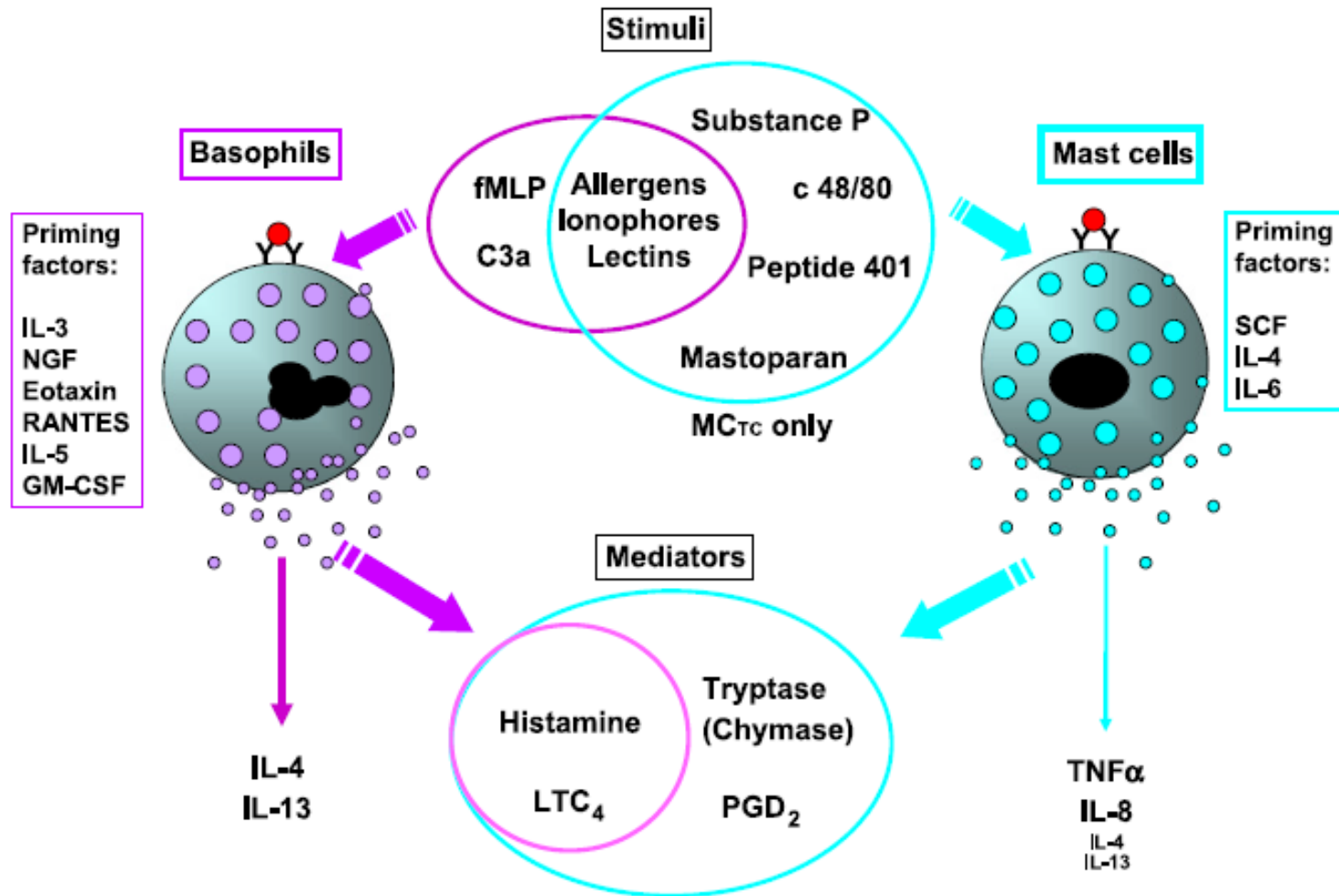
MEDIÁTOROK FELSZABADULÁSA (tradicionális)

- Hisztamin felszabadulás
- „Stripped basophil histamine release assay”
- Leukotriének
- Interleukinek
- Triptáz

SEJTFELSZÍNI MARKEREK

- CD63
- CD203c
- Egyéb
- **Intracelluláris markerek**
- p38 MAPK foszforiláció

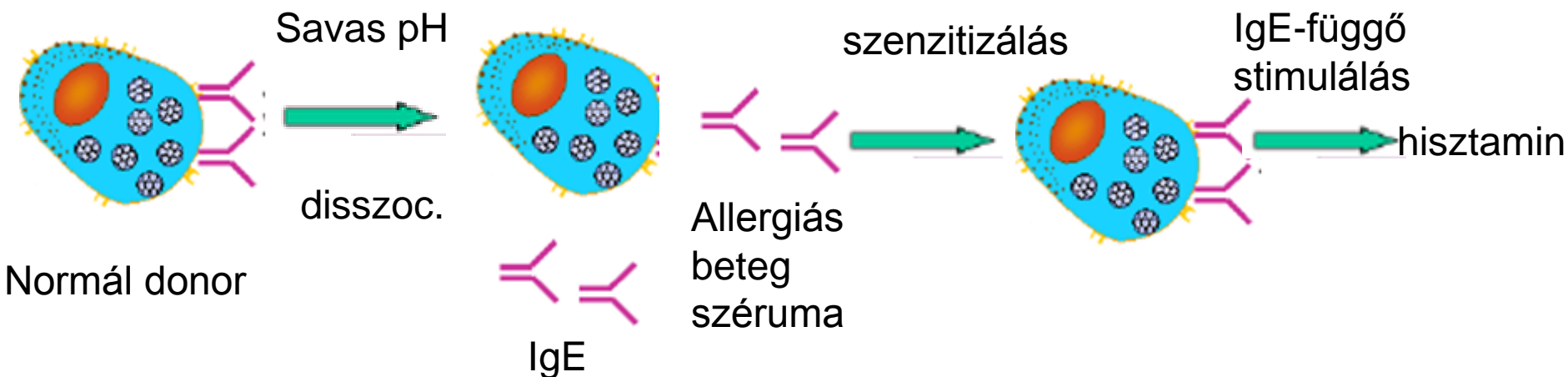

Bazofil mediátor felszabadulás mérés

HISTAMIN RELEASE ASSAY

- A legáltalánosabban mért mediátor a hisztamin (1961-től), de mérik a leukotriéneket és az IL-4, IL-13-t is.
- **Alkalmazás:** teljes vérben, leukocita preparátumoknál, szeparált bazofileknél, IL-3 priming, majd stimulálás allergénnel
- A **szenzitivitása és specificitása** széles skálán mozog, amennyiben a gold standardhoz pl. bőrteszthez, nazális provokációs teszthez viszonyítják.
- **RAST és HR bioassay jól korrelált**, egyes esetekben a bioassay érzékenyebb volt (felt.: kevés spec. IgE, vagy minor komponens elleni IgE, amit a RAST nem detektált)
- **BAT és HR teszt jól korrelált:** latex, rovarméreg, pollen, táplálék és gyógyszerallergiákban
- Ha eltávolítjuk az IgE-t a szérumból, akkor az allergének közti **keresztreaktivitást**
- tudjuk vizsgálni
- **MÓDSZEREK:**
- Enzyme immunoassay
- Fluorimetriás teszt
- Intracelluláris diamino oxidáz teszt (áramlási citometria)

IgE disszociációt követő („Stripped”) bazofil hisztamin felszabadulás mérés (K. Budde)

Alkalmazás: a klinikai kép és spec.IgE közt ellentmondás

Cél: hisztamin releasing faktor detektálása (bőrteszt nem mindig alkalmazható)

- Nem „releaselő”, bazofilú betegeknél is mérhetünk HR-t
- Keresztereakció vizsgálható, ha a spec. IgE-t eltávolítjuk
- Ha a spec.IgE negatív eredményt ad hisztamin releaselő extraktum esetén

Hátrány: bazofil donor szükséges

- Ha a HR egy IgE-deficiens szérummal szenzitizált bazofilból van felszabadítva, akkor a reakció IgE-től független (pl kemokin függő)

Az IgE-függés a szérum hőinaktiválásával is vizsgálható, ha szenzitizálás előtt végezzük vagy előinkubáljuk a szérumot blokkoló antitesttel
agy specifikusan eltávolítjuk a spec.IgE-t

Antigén-specifikus Cysteinyl-Leukotriene Teszt (CAST)

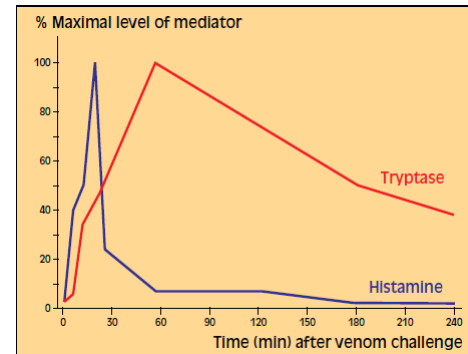
- **Leukotriének (LTs) gyulladássos mediátorok, melyek az arachidonsavból az 5-lipoxygenase (5-LO) útvonalon képződnek. LTC₄, LTD₄, és LTE₄ –t együtt cysteinyl leukotriének**
- **LTC₄ and LTD₄ reotens mediátorai az asztmának és hiperszenzitivitásnak.**
- **Mérés: CysLT EIA Kit (competitive assay, nagy affinitású monoklonális antitestet tartalmaz)**

- **Alkalmazás:**
- **Aspirin intolerancia asztmásokban**
- **Gaber F et al. Increased levels of cysteinyl-leukotrienes in saliva, induced sputum, urine and blood from patients with aspirin-intolerant asthma Thorax;Dec2008; 63:1076**
- **A teljes és spec. CysLT ptermelés aspirin-intoleráns asthma. Specifikusnak bizonyult, a nyálból történő mérés nem invazív markere lehet az aspirin intoleráns aszmának**

- **Azonnali gyógyszerreakciók**
- **Cys-LT , HR assay és BAT**
- **3 teszt együttes alkalmazásával jelentősen megnövelhető a specifitása a teszteknek.**

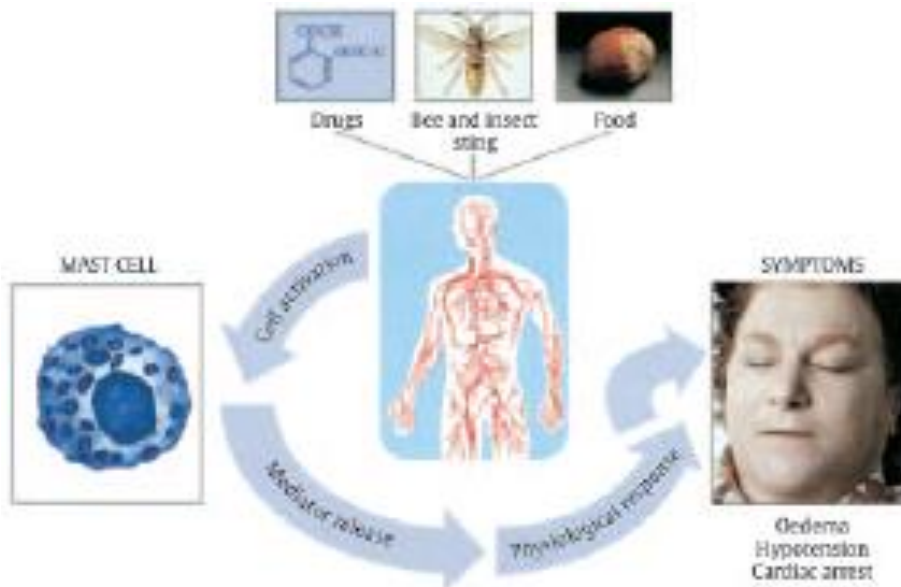
TRIPTÁZ meghatározás

ANAFILAXIÁS reakció során nagy mennyiségű triptáz szabadul fel

- 13.5 µg/l
- 3 – 6 óra az anafilaxiás reakció után
- Meghatározás: Pharmacia UNICAP FEIA- fluoreszcenciás módszer

12-14 óra

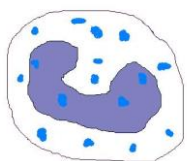

Klinikai relevancia:

1. Anafilaxiás esemény igazolása
2. Allergiás rhinitis megkülönböztetése súlyos gyulladásos nazális betegségektől (triptáz mérés nazális folyadékból)
3. Allergén expozíció után allergiás rhinitis markere

BAZOFIL SEJTEK AKTIVÁCIÓJA ÉS FENOTÍPUSA

NYUGVÓ

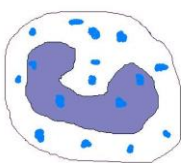
FcεRIα
CCR3
CD123 (IL-3R)
CD203c
CRTH2
 (CD193)
 2B4
 CD117
 CD11b
 Thy1,2 stb.

IL-3

(?)

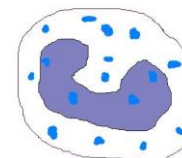
„PRIMED”
 (ELŐAKTIVÁLT)

Antigén
 (allergén,
 autoantitest)

AKTIVÁLT

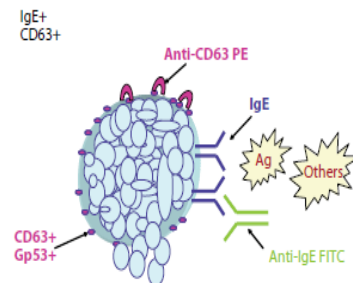
Megnövekedett expresszió:
 CD13, CD69, CD107a/b,
 CD164, CD62L, CD11
CD63
CD203c

BAT:

Bazofilek azonosítása + („priming”) + allergén →

Drog preparálás,
 dózis

**Aktiváció kimutatása
 fluoreszcensen jelzett
 antitestekkel,
 áramlási citometria**

CD63 és CD203c bazofil aktivációs markerek összehasonlítása

CD63

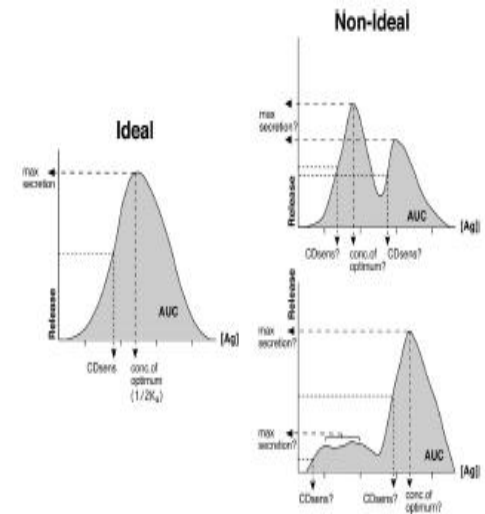
- gp53 lizoszóma asszociált protein (LAMP-3)
- nyugvó bazofileken gyengén expresszálódik
- vvt lízis: normál
- inkubációs idő: 30-40 perc
- értékelés: %
- Mechanizmus:
„anaphylactic degranulation”

CD203c

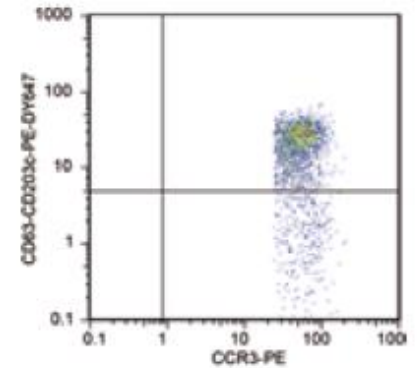
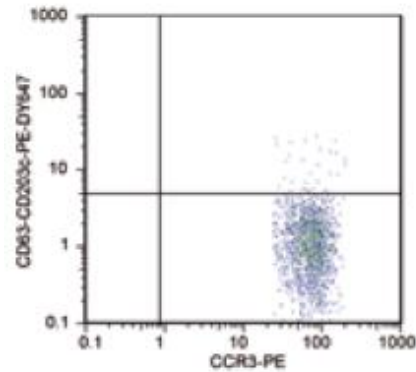
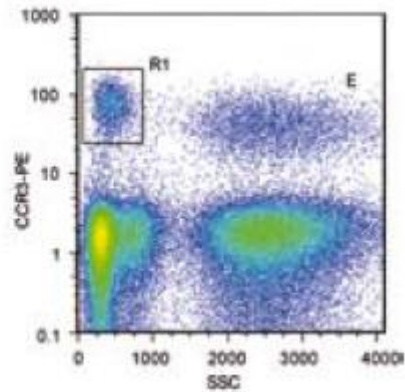
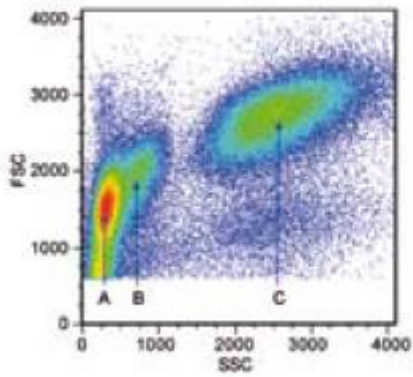
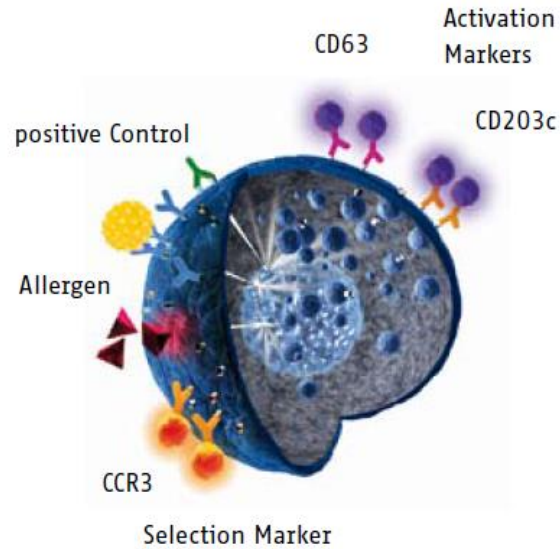
- 97A6/NPP3 transzmembrán ectoenzim (ectonukleotide pyrophosphatasephosphodiesterase 3)
- nyugvó bazofileken is jelen van, nem szükséges külön bazofil sejt jelölés
- vvt lízis: enyhe
- inkubációs idő: 10-20 perc
- értékelés: MFI vagy %
- Mechanizmus:
„piecemeal degranulation”

A BAZOFIL SEJTEK AKTIVÁLHATÓSÁGA

- Fc ϵ RI-on- receptor aggregáció
- Antigén-antitest precipitációs reakció, haranggörbe.
- Az antigének komplexitása és a kül. epitópok rel. affinitása változatos dózis-válasz görbéket eredményezhetnek
- Az antigén IgE-hez való affinitása meghatározza az optimális aktivációs pontot – személyenként változó
- Fontos: széles dózis válasz vizsgálat
vérvétel és vizsgálat közt eltelt idő meghatározása
- (Endogén IgE eltávolítása)
- Bazofil aktiváció szenzitivitásának növelése

BÜHLMANN Flow-Cast highsens

Eredmények interpretálása

Szenzitivitás jellemzése (sens)

- **Bőr teszt (Skin Prick Test, SPT)**

- **SPTsens** - Allergén titrálás végpontja

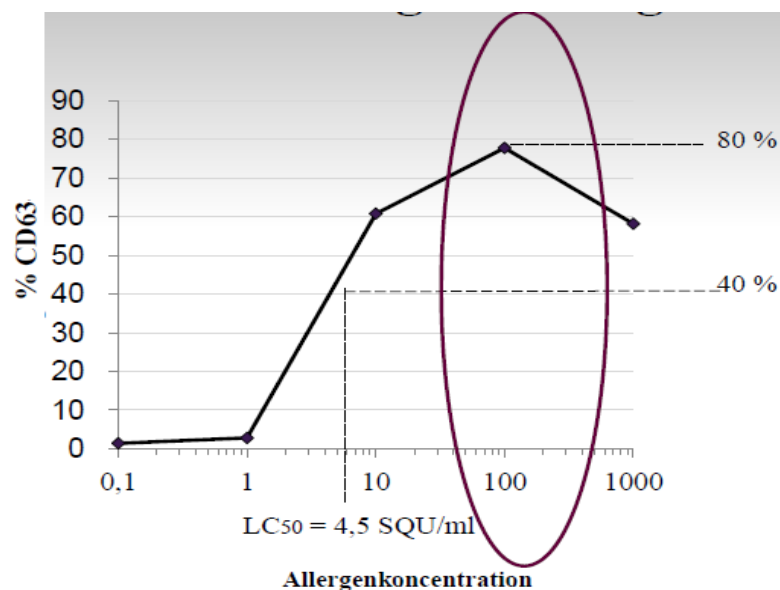
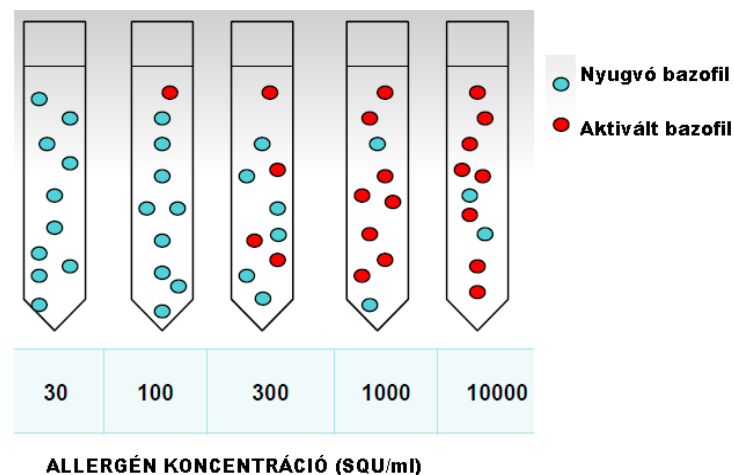
- **CD63 mérés**

- **CDmax** - egy adott allergén koncentrációnál kapott maximális CD63 érték (%)

- **CDsens** - = $(1 / LC50) \times 100$

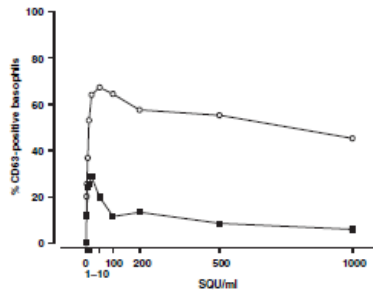
- **LC50** - a CDmax 50%-t adó allergén koncentráció

- **AUC** – ROC görbe alatti terület

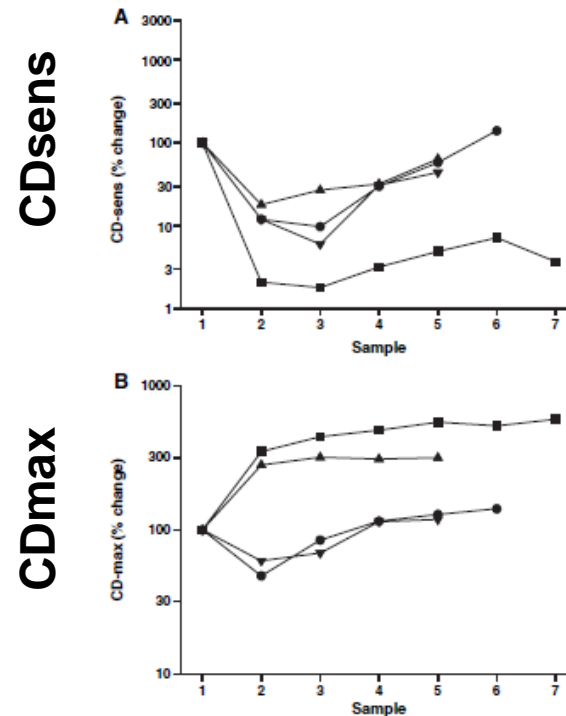
Bazofil allergén „treshold” szenzitivitás (CDsens) alkalmazása

- **Pollen allergiások vizsgálata**
(Nopp *et al.* (Allergy 2006; 61:298-302))
- Allergén titrálási görbe:

- 2 beteg: **eltérő CDmax, azonos CDsens**
- **Korreláció:**
- **CDsens ↔ SPTsens**
- **CDsens ↔ Relative IgE** (specIgE/IgEtot)
- Nincs korreláció:
- SPTsens / CDmax
- CDsens / CDmax

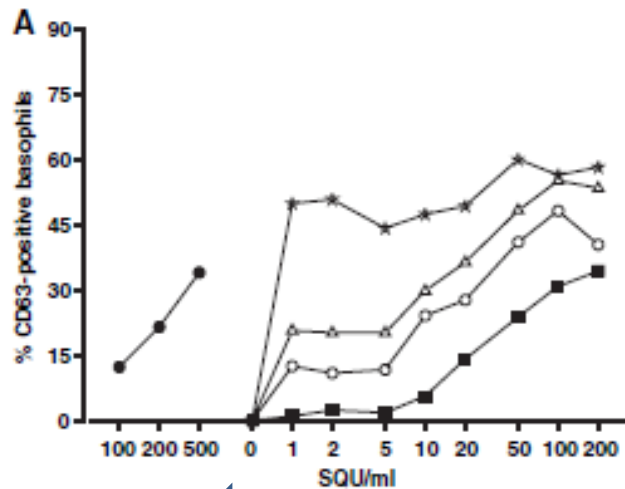
Anti-IgE (Omalizumab) terápia monitorozása

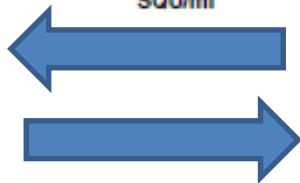
CDsens alkalmas,
CDmax nem alkalmas
az anti-IgE terápia monitorozására

Allergének additív hatása a többszörösen szenzitizált bazofil sejtekre

- Nopp A. *et al.* (Allergy 2006; 61:1366-1368)
- Beteg: pázsitfű: spec.IgE: 3,9 kU/l; CDsens: 3,1
- házipor: spec.IgE 7,4 KU/l ; CDsens: 0,2

Pázsitfű+ házipor c3
Pázsitfű+ házipor c2
Pázsitfű+ házipor c1
Pázsitfű csökk. hígításban

Házipor konc nő, görbe balra tolódik
CDsens nő

Multiszenzitizált egyéneknél alacsonyabb egyedi allergénszint
klinikai tüneteket vált ki az additív hatás következtében

Preanalitika

- EDTA-s vér tárolása hűtőben 24 ó (max.48 ó) – nem fagyasztható!
- Vérvétel: a bőrteszt ill. az *in vivo* provokáció előtt
- EDTA-s csövet >75%-ban megtölteni, mert az EDTA gátolja a CD63 ill. CD203c expressziót
- Vérvétel előtt legalább 24 órával a kortikoszteroidok ill. kromoglikánsav terápiát fel kell függeszteni!

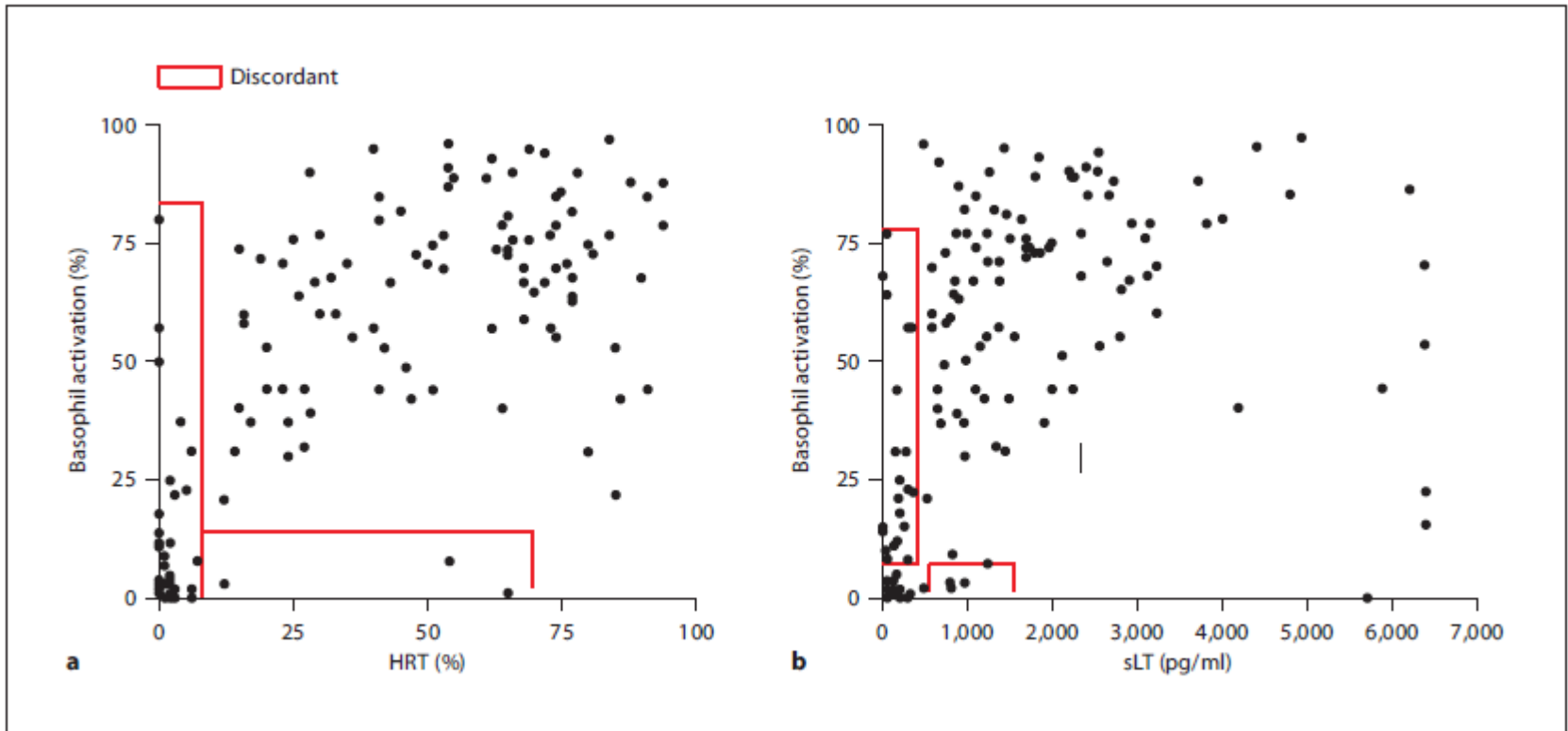
Technikai szempontok

- Sejtek (teljes vér, buffy coat, izolált leukociták)
- Stimulálást elősegítő anyagok (IL-3, C5a)
- Allergének (standardizáltak, endotoxin és konzerválószer mentes)
- Pozitív kontroll (anti-IgE, anti-FcεRI, FMLP)
- A stimulálás leállításának módszere
- Áramlási citometriás mérés és értékelés
- A mintavétel után eltelt idő (<48 ó)
- Az utolsó allergén expozíció óta eltelt idő

A CD63 és allergén spec.IgE mérés szenzitivitása és specifitása

ALLERGIA	CD63		Spec. IgE	
	Szenzitivitás	Specifitás	Szenzitivitás	Specifitás
Táplálék	80-82%	63-100%	69-79%	78%
Latex	90-93%	100%	70-88%	100%
Ciprus pollen	91%	100%	76%	100%
Myelorelaxans	54%	100%	62%	100%
β -laktám antibiotikumok	42-50%	93%	25-39%	86%

Eltérés a HR, BAT és LTC₄ mérésben

Fig. 2. Dissociation between CD63 expression, histamine release and LTC₄ production. Despite strong overall correlation between CD63 expression, histamine release and sLT production (CAST), a sizeable number of patients show total dissociation between these outcomes. Data from patients allergic to aeroallergens (house dust mite d 1 and *Lolium perenne*) [data from ref. 26]. HRT = Histamine release test. **a** $r = 0.79$, $p < 0.001$, $n = 144$. **b** $r = 0.7$, $p < 0.001$, $n = 180$.

BAT ALKALMAZÁSA

„INHALATÍV” ALLERGIÁBAN

- Allergia szezonban és azon kívül is használható
- Pollen szezonban csökken a bazofilok in vitro aktivációja
- Pl. cypress pollen allergiában BAT 91,2% szenzitivitás (CAP specIgE 76%)

ÉTELALLERGIÁBAN

- **Pollen asszociált ételallergia**
- Orális provokációs tesztet nehéz végrehajtani – instabil allergén
- Jó kiegészítő egyéb tesztek mellett
- **Mogyoróallergia** (Javaollines 2012) –Arah9
- specIgE (FEIA) és BAT hasonló szenz és spec.

- **Orális tolerancia tojásallergénre:** BAT és pec.IgE hasonló csökk.(Vita *et al.*2013)
- **Tehéntej tolerancia** (Ford *et al.* 2013)
- CD63(bright)CD203c(+)CD123(+)HLA-DR(dim/-)CD41a-
- A tej egyes formái tolerálhatók voltak. Bazális CD203c nagyobb volt a súlyosabb klin. kép esetén
- Funkcionálisan aktív élelmiszernyomok kimutatása– biztonságos élelmiszerek allergiásoknak (Sabato 2011) (mogyoróallergének)
- **Élelmiszer adalékok** kimutatása CU betegekben (Kang *et al.*2014)

BAT – Irritábilis bél szindróma-szerű betegekben

(Carozzio *et al.* Clin Chem Lab Med 2012 DOI 10.1515/cclm-2012-0609)

- Étel hiperszenzitivitás detektálása gyakran bonyolult felnőttekben
- US guideline: spec.IgE + tünetek
- Gyakran nem IgE-közvetített reakció
- Double blind placebo kontrollált provokáció a gold standard a diagnózisban
- BAT: búza és tehéntej: leukocitákon sokkal szenzitívebb volt, mint teljes vérrel

BAT ALKALMAZÁSA

LATEX ALLERGIÁBAN

- Hemery *et.al.*2005, Basotest Prick test allergénekkal kül. hígításban
- Sens. 79,3%
- Spec. 96,7%
- (Cutoff ROC görbe alapján)

ROVARMÉREG ALLERGIÁBAN

- Erdmann *et al.*
	Sens. %	Spec.%
Intrakután bőrteszt	100	
specIgE	76	85
BAT	92	80

BAT ALKALMAZÁSA ROVARMÉREG ALLERGIÁBAN

Kosnik *et al.* Allergy (2005, 60:1401-1405)

Venom immunterápia (VIT) mellékhatásának megítélésére:

Allergén dózisfüggő aktiváció – bazofil szenzitivitás
poz. korr. a mellékhatás klinikai súlyosságával

Gober *et al.* (JACI 2007, 119:1181-1188)

Anaphilaxis modell:

CD69 és CD203c expr. VIT előtt és után

Betegek: szisztémás v. nagy helyi reakció

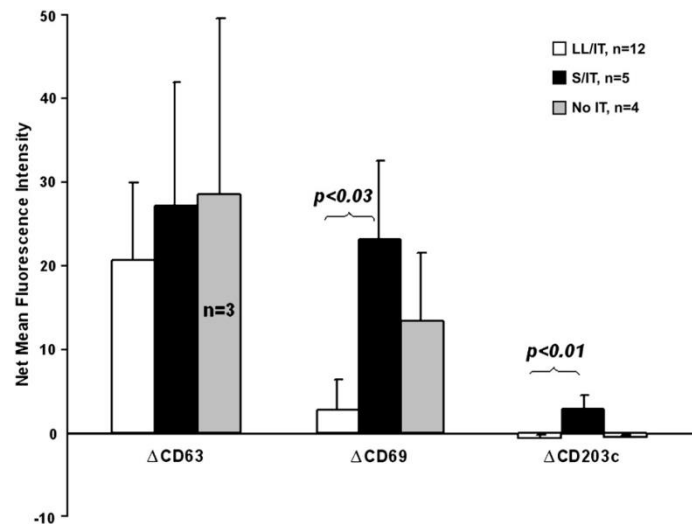
Szisztémásokban: terápia előtt sign >CD63 expr

Terápia után sign. nagyobb CD69 és CD203c expr.

Bazofil akt. marker expr. *in vitro* venom stim. után > *in vivo* beadás után

Következtetés:

A bazofil aktivációs markerek az anafilaxis potenciális biomarkerei lehetnek

Gyógyszerallergiák kimutatása

- Gold standard: drog provokációs teszt (DPT)
- Szisztémás reakció veszélye
- Drog bőrteszt: standardizált és megbízható – alacsony szenzitivitás és specificitás
- Spec.IgE mérés: beta-laktam antibiotikumokra
- BAT: gyógyszer konjugátumok szükségesek az aktivációhoz
- **BAT: párhuzamosan és biztonságosan több gyógyszer vizsgálható**
- Direkten méri a bazofil választ az IgE szenzitizáció helyett
- Nem olcsó és technikailag kihívást jelent
- a BAT eredménye feltételezhetően más gyógyszerekre is extrapolálható
- BAT szenzitivitása növelhető, ha más módszerekkel kombináltan alkalmazzák (pl. BAT+ bőrteszt+ spec.IgE)

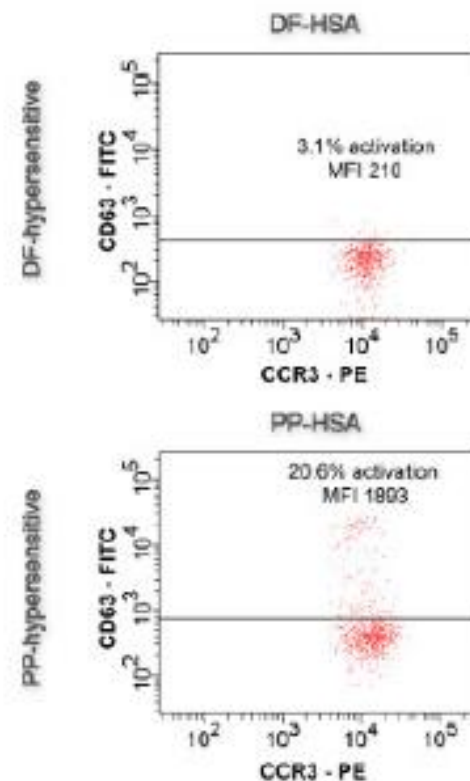
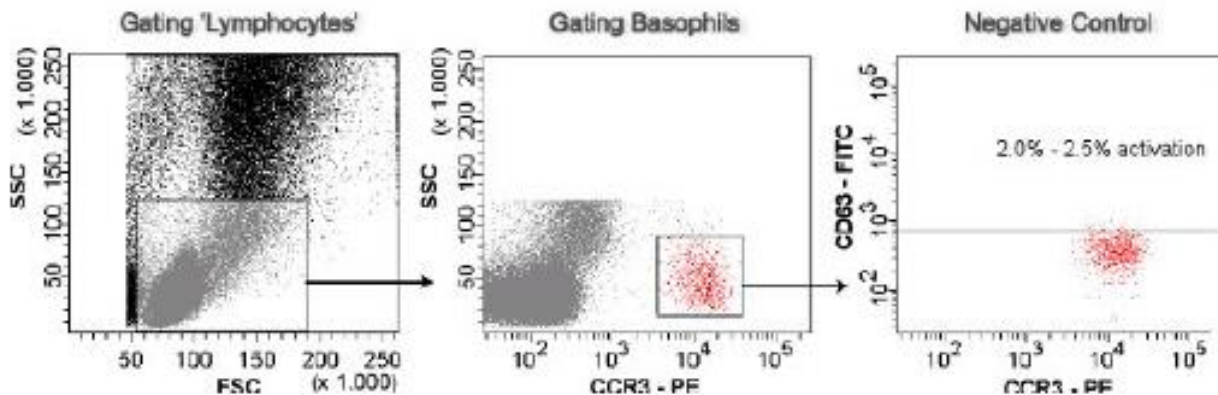
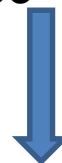

BAT alkalmazása a nem-szteroid gyulladásgátlók (NSAIDs) IgE-közvetítette hiperszenzitivitás kimutatására

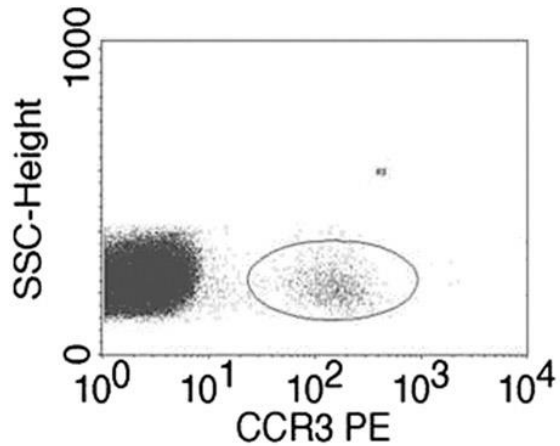
(Steiner M. et al. Basophil activation test for IgE-mediated mechanism in Drug hypersensitivity. J. Vis. Exp. 2011 (55)e3263)

- NSAIDs (non-steroidal anti-inflammatory drugs)
pl. diclophenac (DP), propyphenazone (PP)
- Karrier: HSA (human serum albumin)
- HSA – DP HSA - PP konjugátumok előállítása
- Kovalens kötés a HSA karboxyl csop. és a lizin részek elsődleges aminocsoportja közt
- DF- van saját karboxyl csoportja
- PP – szerveskémiail szintézissel módosították

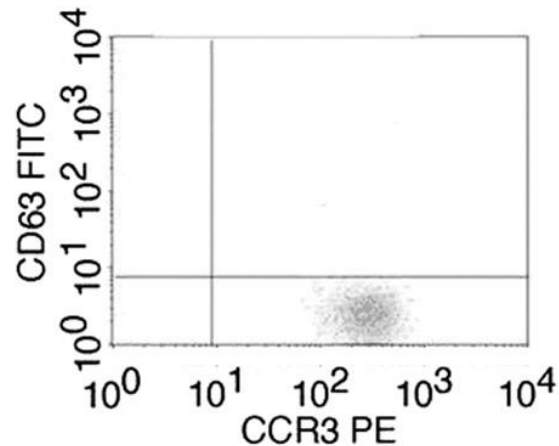
PP – IgE-közvetítette reakció: CD63 pozitív
DP – nem IgE-közvetítette reakció: CD63 negatív

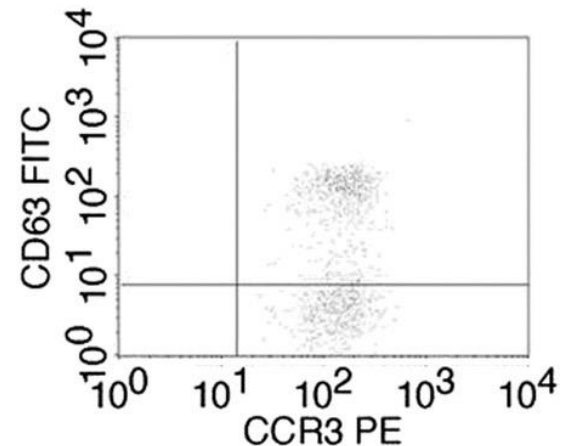
BAT – Radiocontrast media

A. Basophil selection

B. Negative BAT

C. Positive BAT

Pinnobhum *et al.* The diagnostic value of basophil activation test in patients with immediate hypersensitivity reaction to contrast media *Ann Allergy Asthma Immunol.* 2011;106:387–393.

	Beta-laktám antibiotikumok	Neuro-muszkuláris szerek	Aspirin /nem-szteroid gyulladásgátlók	Fluoro-quinolonok	Radio-kontraszt media	Anti-neoplasztikus és egyéb biológiai
Kivizsgálás	Klinikai történet, poz.bőrteszt sp.IgE		IgE-közvetített allergiás és nem immunológiai intolerancia	Bőrteszt limitált irritáció miatt (88% falspoz)		
BAT	9 tanulmány	7 tanulmány	Ellentmondások	7 tanulmány		
Szenzitivitás (függ a cutoff-tól)	28,6-55% BAT > specIgE (kb.10%)	36,1-91,7% Anaphylaxis és BAT közti idő befolyásolja	Aszpirin: 33,3% diclofenac, naproxen erősebb farmakológiai akt., szenz.jobb Dipyron: 42,3-70%	36-83%	46,2-62,5%	Asparagináz: 75% (NPV:96%) Cisplatin,Ritux. Infliximab Metilprednisolone Szukcinált kortokszteroidok Anti-hisztaminok
specifitás	>90%	93-100%		Kitúnó NPV	Nem korrelál a bőrteszttel	
indokolt	Feltételezhető gyógyszerallergiánál, ha bőrteszt v. specIgE neg.	Keresztreaktivitások és alternatív szerek kimutatására	Szelektív diclophenac allergiára nem, Propyphenazone allergiára	Feltételezett fluoroquinolon szenzitivitásban	Bőrteszt nem mutatja a nem IgE közvetített reakciót	Bőrteszt nem mindig kivitelezhető

BAT módszerek standardizálása

1997-től

- Különböző allergének
- Számos faktor befolyásolja a BAT prediktivitását és analitikai jellemzőit
- Pl. pollen szezonban a bazofilek kevésbé reagálnak a pollen allergénekre, mert a CD63 felregulálódik a fűpollen monoszennitizált egyéneknél, és így nagyon megváltoztatja a CD63-alapú BAT tesztek szenzitivitását
- **Az EUROBAT munkacsoport célja a különböző tesztek és paramétereik harmonizálása**

Összefoglalás

- A bazofil aktivációs tesztek az allergia diagnosztikában megfelelő körültekintéssel alkalmazva alkalmasak:
  - I. típusú allergiák kimutatására
  - II. Segít az allergénspecifikus terápia monitorozásában
  - III. Alkalmas lehet nem IgE-közvetítette hiperszenzitivitás kimutatására is.